

Rodzajniki niemieckie

Die Blume ist blau.

Co to jest rodzajnik?

Rodzajniki (*Artikel*) to takie krótkie, bardzo ważne słówka, które w języku niemieckim zobaczysz przed rzeczownikiem:

Przykłady

Der Hund ist klein. Pies jest mały.

„**der**” to rodzajnik, a „**Hund**” to rzeczownik

Das ist eine Wohnung. To jest mieszkanie.

„**eine**” to również rodzajnik, a „**Wohnung**” to rzeczownik

Są trzy rodzaje, więc są trzy rodzajniki:

„**der**” dla rodzaju męskiego, na przykład „**der Mann**”;
„**die**” dla rodzaju żeńskiego, na przykład „**die Frau**”;
„**das**” dla rodzaju nijakiego, na przykład „**das Kind**”.

Po co właściwe są te rodzajniki?

W języku polskim nie ma rodzajników. Mówimy po prostu „pies” czy „mieszkanie”. Od razu wiesz, że „pies” jest rodzaju męskiego, ten pies, a „mieszkanie” nijakiego, to mieszkanie. W języku niemieckim nie wiadomo jednak na podstawie samego rzeczownika, jaki ma rodzaj. I teraz wkracza do akcji rodzajnik. To dzięki rodzajnikowi wiesz, jaki rodzaj ma dany rzeczownik.

Rodzajnik informuje również o tym, w jakim przypadku jest dany wyraz. Po polsku na przykład „pies” może się zmienić na „psa”, „psu” czy „psie”. W języku niemieckim „Hund”, czyli pies, zostaje prawie zawsze bez zmian – zmienia się za to właśnie rodzajnik:

Przykłady

Der Hund ist klein. Pies jest mały.

Ich gehe mit dem Hund spazieren. Idę na spacer z psem.

„**der**” zamieniło się na „**dem**”, ponieważ zmienił się przypadek z *Nominativ* na *Dativ*. W języku polskim „pies” zamienił się na „psem”

Rodzajnik wskazuje również, czy rzeczownik jest w liczbie mnogiej, czy pojedynczej. W języku polskim zmienia się wtedy samo słowo – na przykład „klucz” na „klucze”. W języku niemieckim rzeczownik również zmienia się często w liczbie mnogiej, ale dodatkowo zmienia się właśnie jego rodzajnik:

przykłady

Wo ist der Schlüssel? Gdzie jest ten klucz?

Wo sind die Schlüssel? Gdzie są te klucze?

„die” to liczba mnoga od rodzajnika „der”

Die Frauen und die Männer essen im Restaurant.

Panie i panowie jedzą w restauracji.

„Frauen” to rodzaj żeński, a „Männer” to rodzaj męski, ale w liczbie mnogiej mają ten sam rodzajnik „die”

Zapamiętaj!

W liczbie mnogiej wszystkie rzeczowniki mają jeden rodzajnik „die” – bez względu na swój rodzaj w liczbie pojedynczej.

Skąd wiadomo, kiedy wybrać **der**, **das**, a kiedy **die**?

Jak już wiesz, rodzajnik wskazuje na płeć gramatyczną rzeczownika, czyli pokazuje, czy jest rodzaju męskiego (*der*), żeńskiego (*die*) czy nijakiego (*das*).

Dlaczego w języku niemieckim mówi się zatem „der Löffel”, skoro jest „ta łyżka”? Przecież, jeśli coś jest rodzaju żeńskiego, ma rodzajnik „die”.

Powód jest prosty – rodzajniki w języku niemieckim informują o „płci gramatycznej”, która nie zawsze odnosi się do płci biologicznej (o ile można mówić o płci biologicznej łyżki ;)).

W każdym razie, według gramatyki języka niemieckiego jest „ten łyżka”, czyli „der Löffel”. Poza tym, „płeć gramatyczna” w języku polskim nie zawsze pokrywa się z „płcią gramatyczną” w języku niemieckim:

przykłady

das Mädchen – dziewczynka

„Mädchen” to dziewczynka. Ta dziewczynka, więc wydawałoby się, że to rodzaj żeński, czyli „die”. A jest „das”, ponieważ płeć gramatyczna „Mädchen” jest nijaka

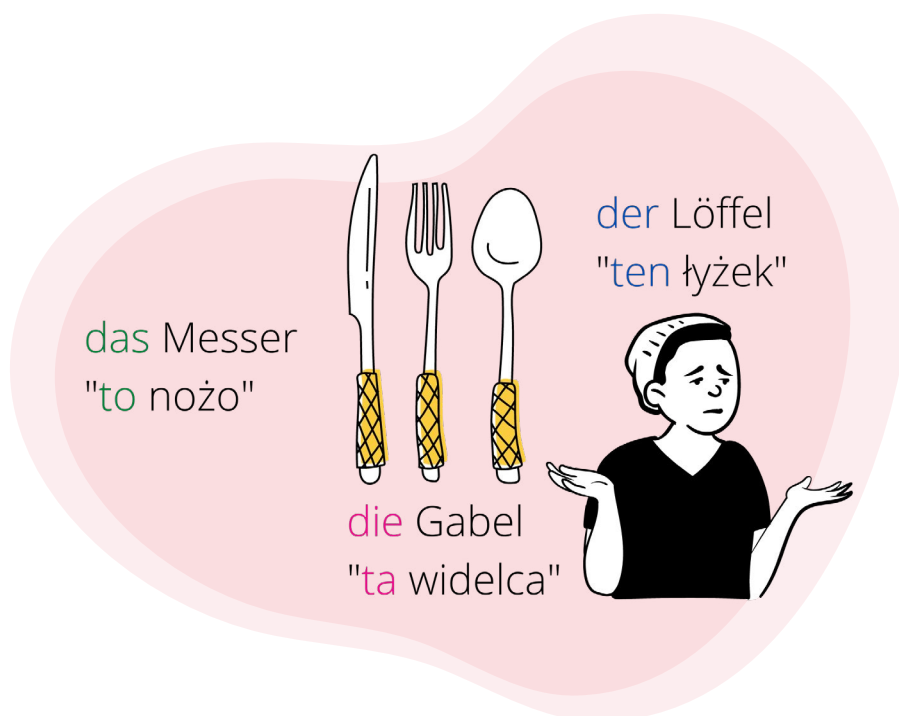
der Löffel – łyżka

„Löffel” to łyżka. „Ta łyżka”, więc wydawałoby się, że to rodzaj żeński, czyli „die”. A jest „der”, ponieważ płeć gramatyczna „Löffel” jest męska

das Messer – nóż

„Messer” to nóż. „Ten nóż”, więc wydawałoby się, że to rodzaj męski, czyli „der”. A jest „das”, ponieważ płeć gramatyczna „Messer” jest nijaka

A widelec? Widelec według kategorii płci gramatycznej jest kobietą.

Skąd wiadomo, jaką „płeć gramatyczną” ma dany rzeczownik?

Niestety, ale nie wiadomo. Możesz albo zawsze zgadywać, albo uczyć się nowych rzeczowników z rodzajnikiem. Z całego serca polecam Ci ten drugi sposób - oszczędzisz sobie w ten sposób sporo nerwów.

Pewnie zastanawiasz się, czy jest jakaś droga na skróty? Niestety nie ma, ale jest pewne ułatwienie. Słowa, które kończą się podanymi poniżej końcówkami, w 100% będą rodzaju nijakiego, „das”, żeńskiego, „die”, lub męskiego, „der”:

Jeśli rzeczownik kończy się na:		
-or, -ling, -(i)smus, -ig	-ung, -keit, -schaft, -(i)tät, -ik, -ion, -heit, -ei	-chen, -ma, -um, -ment, -lein, -tum
ma w 100% rodzajnik DER ;	ma w 100% rodzajnik DIE ;	ma w 100% rodzajnik DAS ;

Rada!

Najlepsza metoda na naukę rodzajników? Nowych rzeczowników ucz się **ZAWSZE** z rodzajnikiem.

Jakie rodzajniki zobaczysz **przed** rzeczownikiem?

Rodzajniki w języku niemieckim mogą być określone (*der, die, das*), nieokreślone (*ein, eine*), a czasami może się zdarzyć, że rodzajnika brak (rodzajnik zerowy). Jak już wspomniałam, każdy rodzaj ma swój rodzajnik:

	rodzaj męski	rodzaj żeński	rodzaj nijaki	liczba mnoga
rodzajnik określony	der	die	das	die
rodzajnik nieokreślony	ein	eine	ein	-

Przykłady

Ist das ein Mann? Czy to jest mężczyzna?
↪ to rodzajnik nieokreślony dla rodzaju męskiego

Nein, das ist eine Frau! Nie, to jest kobieta.
↪ to rodzajnik nieokreślony dla rodzaju żeńskiego

Neben ihr steht ein Kind. Obok niej stoi dziecko.
↪ to rodzajnik nieokreślony dla rodzaju nijakiego

Die Frau ist sehr schön. Kobieta jest bardzo piękna.
↪ to rodzajnik określony dla rodzaju żeńskiego

Der Mann neben ihr ist blond. Mężczyzna obok niej jest blondynem.
↪ to rodzajnik określony dla rodzaju męskiego

Das Kind neben ihr spielt. Dziecko obok niej gra.
↪ to rodzajnik określony dla rodzaju nijakiego

Kiedy stosuje się **rodzajnik** określony, nieokreślony, a kiedy zerowy?

Generalna zasada jest taka, że jeżeli mówisz o czymś po raz pierwszy, stosujesz rodzajnik nieokreślony.

Przykłady

Wyobraź sobie, że chcę Ci coś opowiedzieć o synku mojego brata. Użyję wtedy rodzajnika nieokreślonego, ponieważ jeszcze nie wiesz o tym, że mam brata, a tym bardziej, że ma syna – mówię o tym po raz pierwszy:

Mein Bruder hat einen Sohn. Mój brat ma syna.

Teraz już wiesz, że mój brat ma syna. Jeśli chcę Ci dalej opowiadać o jego synku, użyję już rodzajnika określonego (der, die, das), ponieważ już wiesz, o czym/ o kim mówię. Ogólna informacja o tym, że mój brat ma syna, staje się bardziej znana i z tego powodu rodzajnik nieokreślony zmienia się na określony:

Der Sohn heißt Michał. Syn nazywa się Michał.

A teraz opowiem Ci znowu o czymś nowym, więc znów użyję rodzajnika nieokreślonego:

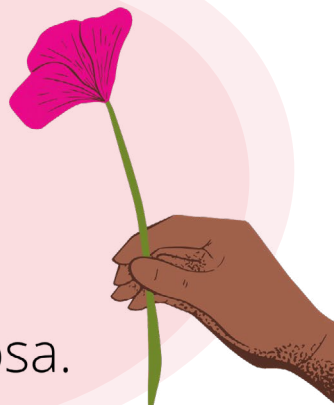
Der Sohn hat ein neues Spiel. Syn ma nową grę.

Teraz już wiesz, że syn mojego brata ma jakąś nową grę. A więc, mówiąc o tej grze dalej, użyję rodzajnika określonego:

Das Spiel ist richtig toll! Ta gra jest naprawdę super!

rodzajnik
nieokreślony
Das ist **eine** Blume.

rodzajnik
określony
Die Blume ist rosa.

Poza tym, rodzajnika określonego używa się:

der, die das

1. Mówiąc o czymś konkretnym, a nie jednym z wielu:

Das ist der Mann meines Lebens. To jest mężczyzna mojego życia.
Jest jeden mężczyzna życia – przynajmniej teoretycznie.

2. Przed rzeczownikami, które są uznane za jedyne na świecie:

Die Sonne scheint. Słońce świeci.

3. Przed nazwami gór, rzek i mórz:

Ich habe in den Alpen gewohnt. Mieszkałem w Alpach.

4. Przed nazwami niektórych krajów:

Warst du schon mal in den USA? Byłeś już w USA?

Z kolei rodzajnika nieokreślonego używa się:

ein, eine

1. Mówiąc o czymś, co nie jest bliżej określone, jest jednym z wielu:

Das ist ein Kind. To jest dziecko.
Jest wiele dzieci, a to jest jednym z wielu.

2. Po zwrocie „es gibt”:

In meiner Wohnung gibt es einen Fernseher. W moim mieszkaniu jest telewizor.

A rodzajnika zerowego (brak rodzajnika) używa się:

brak rodzajnika

1. Przed nazwami miast:

Ich wohne in Berlin. Mieszkam w Berlinie.

2. Przed większością nazw państw:

Ich wohne in Deutschland. Mieszkam w Niemczech.

3. Przed rzeczownikami określającymi materiał:

Das ist aus Wolle. To jest z wełny.

4. Gdy mowa o zawodzie lub narodowości:

Ich bin Polin. Ich bin Freelancer. Jestem Polką. Jestem freelancerką.

5. Przed rzeczownikami abstrakcyjnymi:

Hast du Angst vor Spinnen? Boisz się pajaków?

6. Przed rzeczownikami niepoliczalnymi:

Wo ist mein Geld? Gdzie są moje pieniądze?

7. Przed nazwami chorób:

Ich habe Kopfschmerzen. Boli mnie głowa.

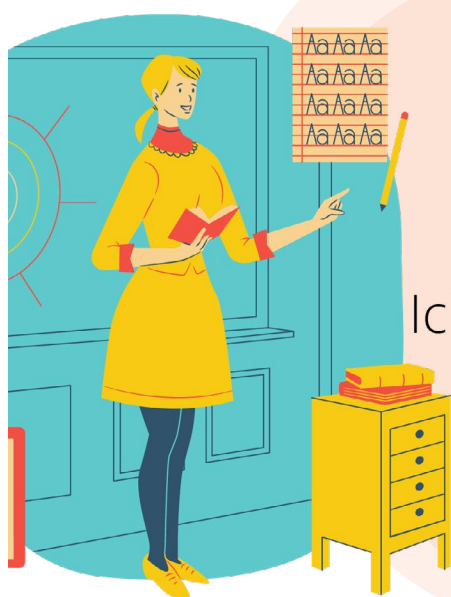
8. Określając ilość, wagę, miarę:

Ich hätte gerne 2 Kilo Pute. Poproszę 2 kilo indyka.

9. I w ogłoszeniach:

Schöne Couch zu verkaufen. Piękna sofa na sprzedaż.

Przy rzeczownikach określających religię, narodowość lub zawód (w połączeniu z SEIN lub WERDEN) nie używa się żadnego rodzajnika. Ale jak do takiego rzeczownika dodasz jeszcze przymiotnik przed tym słówkiem, to musisz użyć rodzajnika nieokreślonego.

Ich bin Lehrerin.

Ich bin **eine gute** Lehrerin.

Co to znaczy, że rodzajniki odmieniają się przez **przypadki**?

Rodzajniki odmieniają się przez przypadki. To znaczy, że ich podstawowe formy, które właśnie poznaliśmy, zmieniają się, kiedy zmienia się przypadek. I tak, na przykład z „der” robi się „den” w przypadku o nazwie *Akkusativ*.

Der Mann ist klein. Mężczyzna jest mały.

Siehst du den Mann am Tisch? Widzisz mężczyznę przy stole?

W kolejnym rozdziale przedstawię Ci wszystkie przypadki niemieckie (są tylko 4), a jak już się z nimi zaprzyjaźnisz, przejdziemy do odmiany rodzajnika przez przypadki.

Podsumowanie

- ✓ Rodzajnik to takie krótkie słówko, które w języku niemieckim jest przed rzeczownikiem (*der Mann*).
- ✓ Rodzajnik jest po to, żeby było wiadomo, jakiego rodzaju jest rzeczownik (*der Mann* = rodzaj męski, *die Frau* = rodzaj żeński, *das Kind* = rodzaj nijaki).
- ✓ Rodzajnik odzwierciedla „płeć gramatyczną” rzeczownika, a nie realną („*das Mädchen*” ma rodzajnik „*das*”, czyli według gramatyki jest rodzaju nijakiego, a przecież każdy wie, że dziewczynka jest płci żeńskiej). Z tego powodu nowych wyrazów (rzeczowników) trzeba zawsze uczyć się z rodzajnikiem!
- ✓ Rodzajnik może być określony (*der, die, das*) lub nieokreślony (*ein, eine*), lub może go nie być wcale (rodzajnik zerowy).